

Sygn. akt II Ca 1207/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Cezary Klepacz (spr.)**

Sędziowie: **SSO Sławomir Buras**

SSO Barbara Dziewięcka

Protokolant: starszy protokolant sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 grudnia 2015 r.

sprawy z wniosku T. K.

z udziałem H. B. i K. S.

o dział spadku po H. S. i Z. S.

na skutek apelacji uczestnika K. S. od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 15 czerwca 2015 r., sygn. akt VII Ns 1039/13

postanawia:

- 1. odrzucić apelację w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie IV (czwartym) zaskarżonego postanowienia,**
- 2. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że oddalić wniosek T. K. o zasądzenie od K. S. na jej rzecz kwoty 43128 złotych tytułem zwrotu nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię na lokal mieszkalny opisany w punkcie I zaskarżonego postanowienia,**
- 3. oddalić apelację w pozostałej części,**
- 4. zasądzić od T. K. na rzecz K. S. kwotę 2200 (dwa tysiące dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSO Barbara Dziewięcka SSO Cezary Klepacz SSO Sławomir Buras

Sygn. akt II Ca 1207/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. akt VII Ns 1039/13 Sąd Rejonowy w Kielcach ustalił, że w skład spadku po H. S., zmarłym w dniu 27 stycznia 1996 r. w K. oraz Z. S., zmarłej w dniu 14 marca 2013 r. w K., wchodzi stanowiący odrębną własność lokal mieszkalny, położony w K. przy ul. (...), oznaczony numerem(...) o powierzchni 52,10 m², wraz z udziałem (...) w częściach wspólnych budynku, które nie służą do wyłącznego korzystania właścicieli poszczególnych lokali i prawem współużytkowania wieczystego udziału do (...) części działki pod budynkiem, dla którego to lokalu Sąd ten prowadzi księgę wieczystą (...), o wartości 179.700 zł i przyznał ten składnik majątkowy na

wyłączną własność T. K. (pkt I); zasądził od wnioskodawczyni T. K. na rzecz uczestników H. B. i K. S., tytułem spłat, kwoty po 59.900 zł, płatne w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności (pkt II); zasądził od H. B. i K. S. na rzecz T. K. kwoty po 43.128 zł tytułem zwrotu nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię na lokal mieszkalny opisany w pkt I, płatne w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia (pkt III); oddalił wniosek T. K. o zwrot nakładów w pozostałym zakresie (pkt IV); ustalił wartość przedmiotu działu spadku na kwotę 179.700 zł (pkt V); nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od T. K., z zasądzonych na jej rzecz w pkt III roszczenia, a od K. S. i H. B. – z zasądzonych na ich rzecz w pkt II roszczeń – kwoty po 520 zł tytułem kosztów sądowych (pkt VI); zasądził od K. S. i H. B. na rzecz T. K. kwoty po 333,33 zł tytułem kosztów postępowania (pkt VII); stwierdził, że wnioskodawczyni i uczestnicy w pozostałym zakresie ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt VIII).

Sąd Rejonowy ustalił, że rodzice T. H. S. i Z. S., na podstawie umowy sprzedaży lokalu i ustanowienia prawa wieczystego użytkowania, sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 27 lutego 1990 r., rep (...), nabyli od Skarbu Państwa lokal mieszkalny nr (...) o powierzchni 52,10 m² wraz z udziałem do (...) części wspólnych budynku, położony w K. przy ul. (...), otrzymując jednocześnie w użytkowanie wieczyste na okres 99 lat udział do (...) części działki pod budynkiem. Cena za lokal została ustalona na kwotę 2.693.013,00 zł (przed denominacją). Po zastosowaniu zniżek, Z. i H. małżonkowie S. zostali zobowiązani do uiszczenia na poczet ceny nabycia lokalu kwoty 1.938.970,00 zł (przed denominacją), która została w całości uiszczona przez nabywców ze środków przekazanych im przez ich córkę T. K.. W zamian za to, Z. i H. małżonkowie S. zobowiązali się przekazać ten lokal, w bliżej nieokreślonej przyszłości, córce T. P. K., jako najmłodszej z wnuczek.

H. S. zmarł w dniu 27 stycznia 1996 r., a Z. S. – w dniu 14 marca 2013 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 21 sierpnia 1996 r., sygn. akt Ns 574/96, stwierdzono, że spadek po H. S. nabyła żona Z. S. w 1/4 części oraz dzieci T. K., H. B. i K. S. po 1/4 części. Aktem poświadczenia dziedziczenia z dnia 17 maja 2013 r., rep(...), notariusz V. T. stwierdziła, że spadek po Z. S. nabyli na podstawie ustawy: H. B., T. K. i K. S. po 1/3 części.

H. S. i Z. S., poza wskazanym lokalem mieszkalnym, nie pozostawili żadnego innego majątku.

Wartość rynkowa lokalu wg stanu na datę otwarcia spadku, a cen aktualnych wynosi 179.700 zł.

Kwota 1.938.970 zł (przed denominacją), jaką wnioskodawczyni przekazała rodzicom na wykup lokalu mieszkalnego, przy wartości mieszkania wynikającej z aktu notarialnego – 2.693.013 zł (przed denominacją), stanowiła 72% tej wartości. Sąd przyjął, że przekazanie tej kwoty na wykup mieszkania stanowi nakład na majątek spadkowy (art. 686 k.p.c.).

Ponieważ T. K. wносиła o przyznanie jej lokalu na wyłączną własność, a uczestnicy nie sprzeciwili się temu, Sąd uwzględnił ten wniosek, zasądzając na mocy art. 212 § 2 w zw. z art. 1035 k.c. od wnioskodawczyni na rzecz uczestników spłaty w kwotach po 59.900 zł, płatne w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, wraz z odsetkami na wypadek opóźnienia w zapłacie.

Wnioskodawczyni przekazała na wykup lokalu mieszkalnego kwotę stanowiącą 72% ówczesnej jego wartości, co w odniesieniu do obecnej jego wartości stanowi kwotę 129.384 zł. Uczestnicy powinni zwrócić wnioskodawczyni po 43.128 zł w takim samym terminie, jaki ustalony został dla spłat, aby możliwe było skompensowanie wzajemnych roszczeń.

W pozostałym zakresie żądanie T. K. oddalono.

Na mocy art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano pobrać od wnioskodawczyni i uczestników po 520 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych – wydatków na opinię biegłej w kwocie 1.560 zł.

Sąd Rejonowy orzekł o kosztach postępowania w zakresie opłaty od wniosku na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., zasądając od uczestników na rzecz wnioskodawczyni po 333,33 zł. W pozostałym zakresie Sąd uznał, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem, zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od tego postanowienia wniósł uczestnik K. S., zaskarżając je w części, co do punktów III, IV, VI, VII i zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, polegającą na:

- bezzasadnym odrzuceniu dowodów w postaci dokumentów urzędowych, wskazujących że to rodzice stron dokonali wpłaty pieniędzy na wykup mieszkania ze swoich środków,
- naruszeniu zasady art. 6 k.c., albowiem wnioskodawczyni winna udowodnić, że dokumenty w postaci kwitów bankowych nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków ponad osnowę tych dokumentów,
- bezrefleksyjnym daniu wiary zeznaniom świadków przedstawionych przez wnioskodawczynię i nielogicznej ocenie tych zeznań, a także zeznań wnioskodawczyny i jej męża,
- pominięciu w ocenie wiarygodności zeznań świadków oraz wnioskodawczyny i jej męża dokumentów z kart 65 i 67, dotyczących ich dochodów za lata 1988-89, kiedy miało dojść do przekazania pieniędzy,
- pominięciu okoliczności, że T. K. w 1996 r. założyła sprawę o stwierdzenie nabycia spadku po H. S. i składała zapewnienie spadkowe, nie wspominając o jakimkolwiek długi ojca czy też jej nakładzie na jedyny składnik majątku spadkowego,
- błędnym wyliczeniu obecnej wartości rzekomo przekazanej kwoty na wykup mieszkania, bowiem powinna być ona zwaloryzowana do siły nabywczej kwoty 1.938.970 zł z 1989 r.,
- dowolnym przyjęciu, że wnioskodawczyni przekazała całą kwotę na wykup mieszkania,
- pominięciu wniosku dowodowego z 30 lipca 2014 r. o rozliczenie nakładów K. S., złożonego w terminie, skoro Sąd nie zajął się wnioskiem o przywrócenie ciężko choremu uczestnikowi terminu do złożenia tego wniosku,
- bezzasadnym oddaleniu wniosku dowodowego o przesłuchanie notariusza W. T. na okoliczność sporządzenia oświadczenia o dziedziczeniu po Z. S. i pytań, jakie zadawał notariusz stronom w tej sprawie.

Wskazując na to, skarżący wniósł o zmianę postanowienia poprzez orzeczenie, że spłata na rzecz uczestników wynosi po $\frac{1}{3}$ wartości mieszkania, bez dokonywania potrąceń z tytułu nakładów wnioskodawczyni na wykup tego mieszkania, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje w znacznej części na uwzględnienie, choć nie z przyczyn w niej wskazanych.

Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie rozliczył kwotę, jaką T. K. miała przekazać rodzicom na początku lat 90. ubiegłego wieku na wykup mieszkania, gdyż w postępowaniu działowym nie mogą być dochodzone między współspadkobiercami inne roszczenia, niż przewidziane w art. 686 k.p.c., zgodnie z którym, w postępowaniu o dział spadku rozliczeniu między współspadkobiercami podlegają wyłącznie roszczenia z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, czynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych.

W sprawie o dział spadku podlegają zatem rozliczeniu m.in. nakłady poczynione na spadek, który z kolei stanowi ogół praw i obowiązków należących do spadkodawcy w chwili jego śmierci, które przechodzą na jego następców prawnych

w drodze dziedziczenia (art. 922 k.c.). Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c.). Oczywiście jest zatem, że nie są nakładami na spadek te, które poczynione zostały jeszcze za życia spadkodawców. Dlatego tak sformułowane przez T. K. żądanie (k.38) jest bezzasadne.

W takiej sytuacji bezprzedmiotowa jest ocena, czy rzeczywiście środki wskazywane przez wnioskodawczynię zostały przez nią przekazane rodzicom na wykup lokalu mieszkalnego, a w konsekwencji bezcelowa jest ocena pozostałych zarzutów apelacji.

Gdyby uznać, że wnioskodawczyni faktycznie poczyniła określone nakłady na majątek rodziców za ich życia, to mogłaby ewentualnie powstać wierzytelność wobec spadkodawców o zwrot nakładów koniecznych, które nie znalazły pokrycia w korzyściach, jakie T. K. uzyskała. Należałoby je traktować jako nakłady poczynione na majątek osoby trzeciej, a nie na spadek, którego w dacie przekazania środków finansowych jeszcze nie było. Katalog spraw podlegających rozpoznaniu w sprawie o dział spadku jest wyczerpujący, a zatem nie może być rozszerzany w drodze wykładni. Dlatego też, nawet jeżeli wierzyciel spadkowy jest jednocześnie jednym ze spadkobierców, brak jest podstaw do rozstrzygnięcia w postępowaniu spadkowym o stosunkach prawnych między spadkobiercami w związku z długiem spadkowym (podobnie J. Gudowski [w] Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod red. T. Erecińskiego, III Tom, Warszawa 2012, s. 531 i 532).

Roszczenie wnioskodawczyni o rozliczenie wskazanej przez nią kwoty nie należy do żadnej z kategorii roszczeń, o których mowa w art. 686 k.p.c.. Nie jest to bowiem roszczenie z tytułu pobranych pożytków, czy też nakładów poczynionych na spadek. Nie można go zakwalifikować jako roszczenia z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych. Wnioskodawczyni nie wykazała, żeby było to roszczenie z tytułu spłaconych długów spadkowych, ani nie wskazała na inny charakter przekazanych rodzicom środków.

Mając to na względzie, na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono zaskarżone postanowienie w punkcie III w ten sposób, że oddalono wniosek T. K. o zasądzenie na jej od K. S. rzecz kwoty 43.128 zł tytułem zwrotu nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię na lokal mieszkalny opisany w pkt I zaskarżonego postanowienia. Z uwagi na to, że postanowienie zaskarżył tylko uczestnik, orzeczenie w odniesieniu do H. B. nie mogło być korygowane, gdyż wobec uczestniczki stało się prawomocne.

Apelację w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt IV należało odrzucić, gdyż dotyczy ono oddalenia wniosku T. K. o zwrot nakładów w pozostałym zakresie. Uczestnik nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia w tej części, bowiem miałyby to miejsce jedynie w razie niezgodności orzeczenia z żądaniem. Środek zaskarżenia jest dopuszczalny od orzeczenia niekorzystnego dla skarżącego. Prowadzi to do odrzucenia apelacji na mocy art. 373 w zw. z art. 370 i art. 13 § 2 k.p.c.

Apelacja w zakresie punktów VI i VII zaskarżonego postanowienia jest niezasadna. Opłata od wniosku dotyczy działu spadku, który był istotny dla każdego z uczestników, a więc pozostawał w interesie wszystkich zainteresowanych, którzy powinni w równych częściach ponieść koszty w tym zakresie. Prawidłowe jest także orzeczenie o kosztach sądowych. Opinia biegłego była niezbędna dla ustalenia wartości spadkowej nieruchomości. Wynagrodzenie biegłego zostało zapłacone tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa. Zasadne jest, by koszty te ponieśli w równych częściach wnioskodawczyni i uczestnicy, zgodnie z art. 113 ust 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W tej części oddalono apelację na mocy art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Z uwagi na to, że apelacja uczestnika została uwzględniona w zakresie zasądzenia od niego na rzecz wnioskodawczyni kwoty 43.128 zł tytułem zwrotu nakładów, a oddalona i odrzucona jedynie w kwestiach ubocznych, należało przyjąć, że K. S. wygrał sprawę w instancji, co uzasadnia zasądzenie na jego rzecz od T. K. kwoty 2.200 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na którą składa się opłata od apelacji w kwocie 1.000 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 1.200 zł (§ 13 ust. 1 pkt 1. w zw. z § 9 pkt 3. i 6 pkt 5. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej z urzędu – tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 461 z późn. zm.), zgodnie z art. 520 § 3 k.p.c.
Nie budzi bowiem wątpliwości, że w tym zakresie interesy uczestników były sprzeczne

SSO Sławomir Buras SSO Cezary Klepacz SSO Barbara Dziewięcka